

CHINY

*Kulturalno-kulinarne podróże
z Księgarnią Dwie Siostry*

MAN ZOU

(czyt. man dzoł), czyli „idź powoli”, to popularne powiedzonko chińskie, często używane przy pożegnaniu. Idź powoli, tak jest zdrowiej i mądrzej. Idź powoli, zauważysz i zrozumiesz więcej!

Zapraszamy na kulturalno-kulinarną podróż do Chin!

Poprowadzą nas następujące książki dla dzieci:

Everest Sangmy Francis i Lisk Feng

Everest. Niesamowita historia Alexandry Stewart i Joe Todda-Stantona

Machiną przez Chiny Łukasza Wierzbickiego i Marianny Oklejak

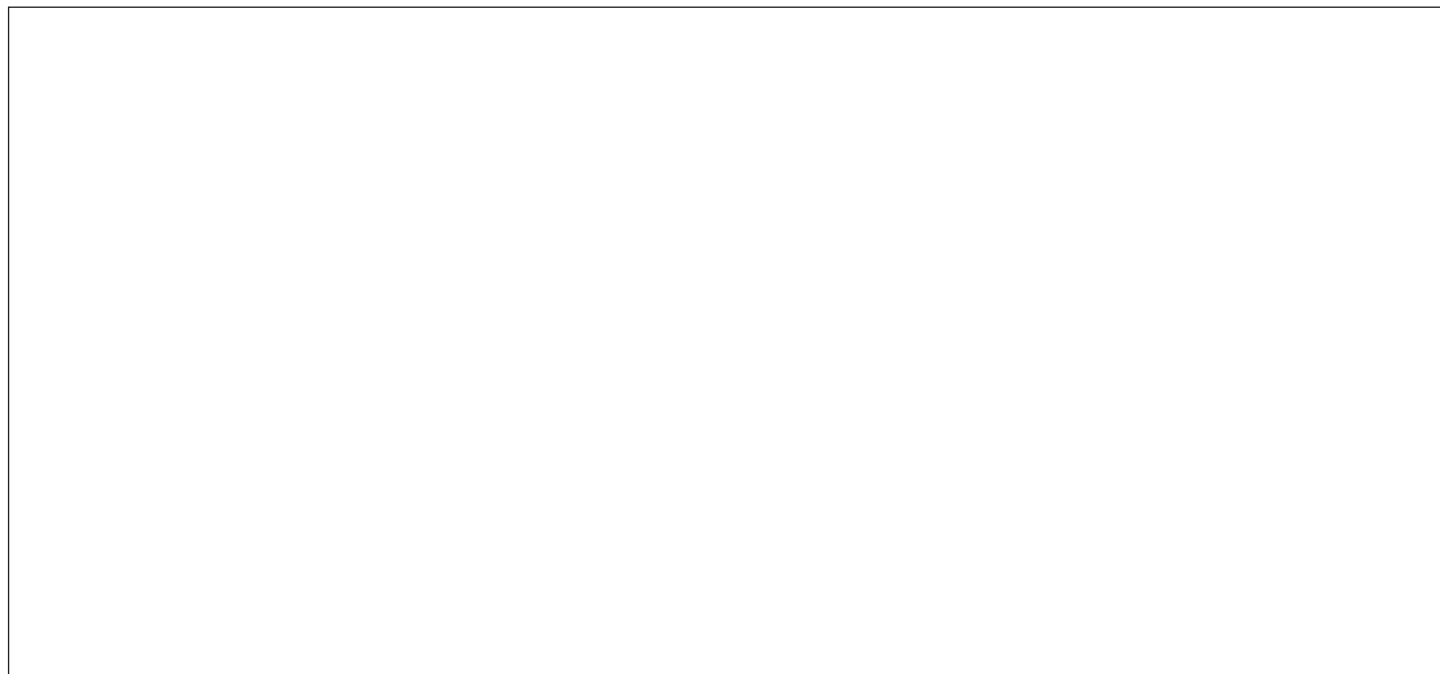
Man zou! Chiny dla dociekliwych Izabelli Kaluty i Jacka Ambrożewskiego

Czy wiesz, że Chińczycy...

- to najliczniejszy naród świata, a ich kraj zajmuje obszar równy powierzchni Europy?
- wymyślili papier, zegar, kompas, zapałki, latawce, lody, sztuczne ognie i wiele innych rzeczy?
- w nowo budowanych wieżowcach zostawiają nieraz pośrodku otwór, przez który mógłby przelecieć smok?

Spójrz na mapę Chin na pierwszej stronie. Zobacz, jaki to ogromny kraj!

Chińczycy nazywają swoją ojczyznę Państwem Środka, ponieważ dawniej byli przekonani, że ziemia jest płaska, a ich kraj znajduje się w jej centrum. Do dzisiaj mapy świata używane w Chinach wyglądają inaczej niż te, które znamy. Chiny zajmują tam centralne miejsce, po ich prawej stronie znajdują się Ameryka Północna i Południowa, a po lewej Europa i Afryka. Spróbuj sobie to wyobrazić i narysuj mapę świata w chińskim wydaniu!

Spod jakiego znaku jesteś?

Chiński system znaków zodiaku jest zupełnie inny niż nasz. Każdy znak jest w nim przypisany do określonego roku, a nie do miesiąca. Dlatego w Chinach, podając swój znak zodiaku, zdradzasz również swój wiek!

A ty? Jesteś spod znaku owcy, małpy, koguta, psa, świni, szczura, bawołu, tygrysa, królika, smoka, węża czy konia? Sprawdź swoją datę urodzenia w chińskim horoskopie!

26.01.2009–13.02.2010 Bawół

23.01.2012–09.02.2013 Smok

19.02.2015–07.02.2016 Owca

14.02.2010–02.02.2011 Tygrys

10.02.2013–30.01.2014 Wąż

08.02.2016–27.01.2017 Małpa

03.02.2011–22.01.2012 Królik

31.01.2014–18.02.2015 Koń

28.01.2017–15.02.2018 Kogut

Słowniczek

Na terenie Chin używa się prawie 300 różnych języków. Ale każdy Chińczyk uczy się w szkole powszechnego języka chińskiego, w którym wszyscy mogą się porozumieć. Chiński uznawany jest za najtrudniejszy język świata! Bardzo skomplikowane jest chińskie pismo – składa się z tysięcy znaków symbolizujących konkretne rzeczy.

Spróbuj powiedzieć na głos kilka podstawowych zwrotów po chińsku.

你好 (czyt. ni hao) – cześć / dzień dobry

谢谢 (czyt. sjesje) – dziękuję

对不起 (czyt. dfejbućchi) – przepraszam

不客气 (czyt. bukhećchi) – proszę bardzo

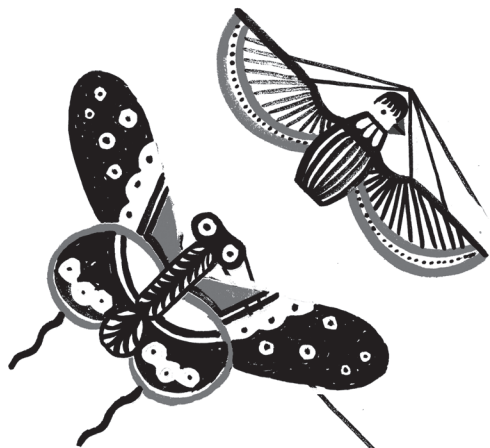
我不明白 (czyt. to bu mingbaj) – nie rozumiem

我是波兰人 (czyt. to szy błolan zen) – Jestem Polakiem.

Lubisz książki? To dzięki Chińczykom możemy się nimi cieszyć. Wynaleźli papier i druk!

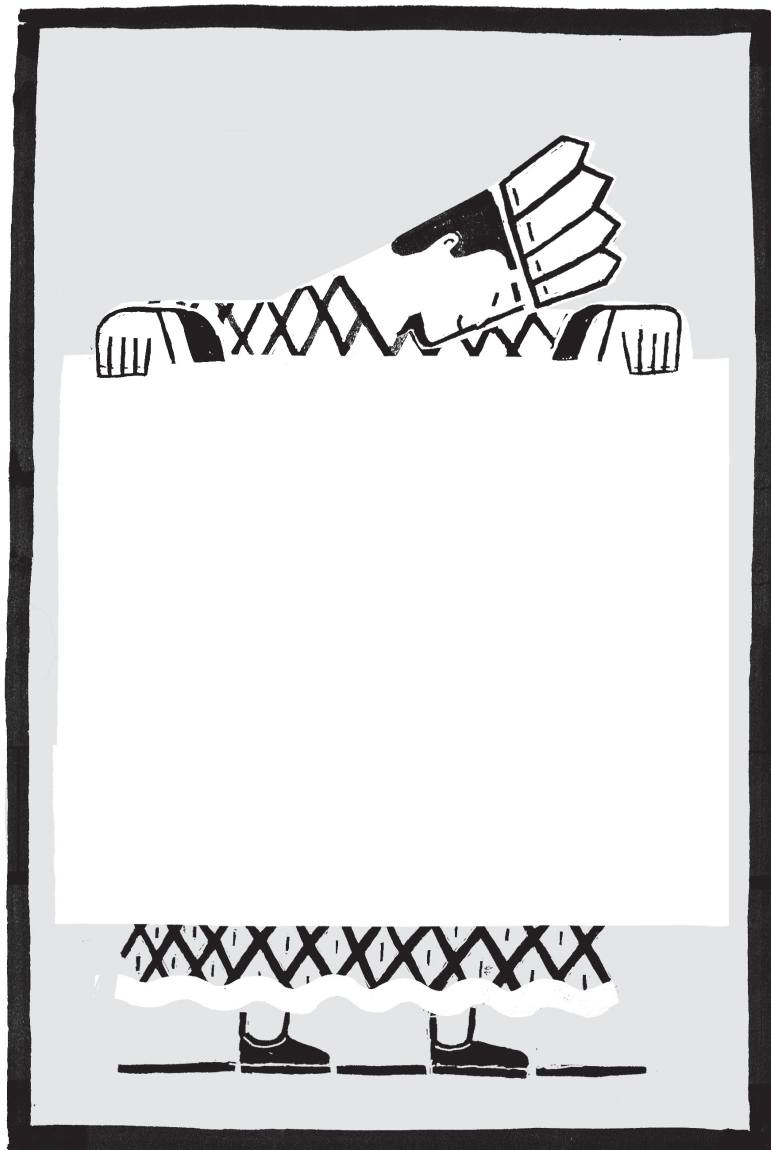
Tradycyjny chiński papier jest lekki, cienki i przezroczysty, ale bardzo trwały! Używa się go do kaligrafii, malowania, robi się z niego parasole, lampiony i latawce.

Rozejrzyj się wokół siebie i zastanów, co jeszcze zrobione jest z papieru. Wypisz jak najwięcej pomysłów w białym polu na ilustracji.

Podróż w przestworza!

Dawniej chińskie latawce w kształcie smoków były wykorzystywane do odstraszenia wroga. Obecnie latawce tworzy się po to, by wzbudzić zachwyty! Są wykonywane z różnych materiałów i w wielu rozmiarach, mają wymyślne kształty i często przedstawiają zwierzęta. Wszystkie jednak muszą być symetryczne, bo inaczej nie wzbiją się w przestworza. Narysuj i pokoloruj swój latawiec!

吃饭了吗? **Chi fan le ma? (czyt. czy fan le ma)**

To znaczy: jadłeś już? To pytanie często zadaje się w Chinach na powitanie, bo jedzenie jest bardzo ważną częścią tamtejszej kultury, a gotowanie traktuje się tam jak filozofię. Ważny jest zarówno smak, wygląd, zapach i sposób podania, jak i nazwa dania, która ma pobudzać apetyt i wyobraźnię!

Jak myślisz, co się kryje pod tymi fantastycznymi nazwami? Połącz nazwy dań z właściwymi potrawami!

Lwie głowy

Szpony Feniksa

Mrówki wspinające się na drzewo

Wulkany przykryte śniegiem

Półwki pomidorów posypane białym cukrem

Kurze łapki

Klopsiki podawane na kapuście

Nitki długiego makaronu z mielonym mięsem

W Chinach nawet gatunki herbaty, która jest tam bardzo ważnym napojem, mają przepiękne, poetyckie nazwy, na przykład: Wiosenny Ślimak, Żelazna Bogini, Srebrne Igły, Smocza Studnia, Deszczowy Kwiat...

Wymyśl swoją zwariowaną nazwę herbaty!

Czy wolno mlaskać i siorbać przy jedzeniu? W Chinach jak najbardziej! To sposób, by wyrazić uznanie dla gospodarza i pokazać, że to, co jemy, nam smakuje. Mamy nadzieję, że zasmakują Wam...

Przepisy na chińskie smaki opracowane przez Fundację Szkoła na Widelcu

Tofu gong bao

Składniki (na 2-3 porcje):

1 kostka tofu naturalnego

Marynata do tofu:

2 łyżki sosu sojowego • 1 łyżka octu ryżowego lub sok z ¼ limonki • 1 łyżeczka cukru • 1 łyżeczka skrobi kukurydzianej lub mąki kukurydzianej (ew. ryżowej) • 1 czerwona papryka • 1 cebula dymka • ½ szklanki orzeszków ziemnych (niesolonych) • 1 cm świeżego imbiru • 2 ząbki czosnku • ew. ½ papryki chili • 1 łyżka oleju rzepakowego

Sos:

2 łyżki sosu sojowego • 1 łyżeczka cukru • sok z ½ limonki • 1 łyżeczka oleju sezamowego • 4 łyżki wody • ½ łyżeczki skrobi lub mąki kukurydzianej (ew. ryżowej)

Do podania:

ryż lub makaron ryżowy

Przepis:

1. Tofu pokrój w kostkę.
2. Przygotuj w misce marynatę z sosu sojowego, octu (lub soku z limonki), cukru i skrobi (lub mąki kukurydzianej bądź ryżowej). Dodaj tofu i dokładnie wymieszaj, tak by wszystkie kostki oblepiły się marynatą. Odstaw na kilkanaście minut.
3. Paprykę umyj i pokrój w kostkę. Cebulę pokrój w kosteczkę.
4. Imbir obierz i zetrzyj na tarce o drobnych oczkach. Czosnek obierz i drobno posiekaj lub przeciśnij przez praskę. Jeśli używasz ostrej papryczki, pokrój ją w cienkie plasterki lub w kosteczkę.
5. Przygotuj sos. Do miseczki lub szklanki odmierź wszystkie składniki – sos sojowy, cukier, sok z limonki, olej sezamowy, wodę, skrobię (lub mąkę kukurydzianą bądź ryżową) – i dokładnie wymieszaj.
6. Jeśli chcesz podać danie z ryżem, ugotuj go zgodnie ze wskazówkami na opakowaniu.
7. Wsyp orzeszki na rozgrzaną suchą patelnię i praż je kilka minut, aż się zarumienią. Uważaj, by ich nie przypalić. Uprażone przesyp do miseczki.
8. Rozgrzej olej na patelni. Wrzuć na niego cebulę i podsmażaj kilka minut. Dodaj imbir, czosnek i papryczkę i smaż jeszcze przez chwilę. Dodaj paprykę i smaż kilka minut, od czasu do czasu mieszając.
9. Dorzuć na patelnię tofu wraz z marynatą i smaż jeszcze 2-3 minuty. Dodaj uprażone orzeszki i przygotowany sos. Wymieszaj, tak by sos oblepił wszystkie składniki. Po 1-2 minutach danie będzie gotowe.
10. Pokrój szczypiorek.
11. Jeśli chcesz podać danie z makaronem ryżowym, przygotuj go zgodnie z informacją na opakowaniu tuż przed podaniem.
12. Nałóż ryż lub makaron ryżowy i tofu na talerze i obficie posyp szczypiorkiem.

Wiosenne spring rollsy

Składniki (na 2-3 porcje):

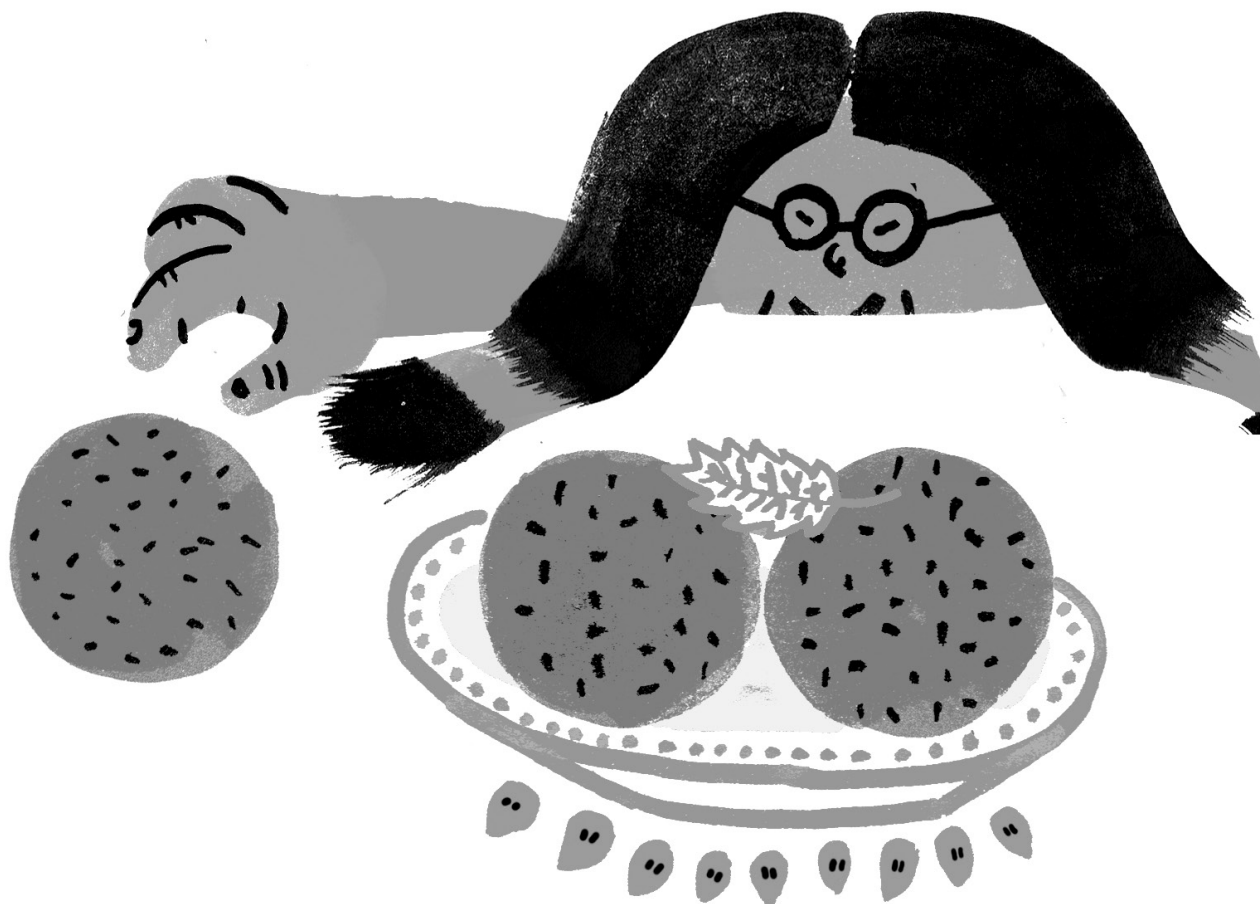
4-6 arkuszy papieru ryżowego • 1 sałata rzymska mini • 2 marchewki • 1 opakowanie kiełków fasoli mung • 1 ogórek
• ew. kilka rzodkiewek • 50 g makaronu ryżowego w nitkach

Sos:

4 łyżki masła orzechowego 100% • 2 łyżki miodu lub syropu klonowego • 1 łyżeczka oleju sezamowego • 2 łyżki sosu sojowego • sok z ½ limonki • woda (do uzyskania odpowiedniej konsystencji) • ew. szczypta chili, otarta skórka z limonki, posiekana kolendra, ząbek czosnku

Przepis:

1. Makaron ryżowy ugotuj zgodnie z instrukcją na opakowaniu.
2. Umyj warzywa.
3. Marchewkę obierz i pokrój w drobne słupki. Ogórka pokrój w ten sam sposób, usuwając część z pestkami. Sałatę pokrój w długie paski, a rzodkiewki w cienkie plasterki.
4. Przygotuj duży talerz z ciepłą wodą.
5. Na krótko zanurz arkusz papieru ryżowego w ciepłej wodzie i kiedy zmięknie, ostrożnie rozłóż go na płasko na talerzu lub na desce do krojenia.
6. Na górną część nałóż trochę makaronu ryżowego i wybrane warzywa, a potem zawiń papier ryżowy tak, jak zawią się naleśniki, robiąc krokiety. Tak samo rób kolejne spring rollsy.
7. Przygotuj sos. Wymieszaj wszystkie składniki do uzyskania lejącej konsystencji.
8. Sos podaj w osobnej miseczce i maczaj w nim spring rollsy.

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu.

księ
garnia
dwie
siostry

dwie
siostry

Wydawnictwo Dwie Siostry | wydawnictwodwiesiostry.pl

tel.: (+48) 22 115 44 10, (+48) 22 618 25 30, e-mail: office@wydawnictwodwiesiostry.pl

Księgarnia Dwie Siostry

al. 3 Maja 2 (narożny lokal od strony Wybrzeża Kościuszkowskiego), 00-391 Warszawa

Ilustracje i inspiracje pochodzą z książki „Man zou! Chiny dla docieklivych” Izabelli Kaluty z ilustracjami Jacka Ambrożewskiego.

Cykl „Kulturalno-kulinarne podróże z Księgarnią Dwie Siostry” dofinansowano ze środków Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu pochodzących z Funduszu Promocji Kultury, uzyskanych z dopłat ustanowionych w grach objętych monopolem państwa, zgodnie z art. 80 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych.